

La puta i la santa, una història de violències, sororitat i superació

Gemma Pasqual i Escrivà torna a Comanegra amb una novel·la en què les dones d'ara i d'abans s'uneixen per enfrontar el masclisme

Després de l'èxit de *Torturades* (2023), recull dels colpidors testimonis de vint-i-dues dones que, entre el 1941 i el 2019, van patir violència policial a la comissaria de Via Laietana, Gemma Pasqual i Escrivà ens presenta la seva esperadíssima novel·la, *La puta i la santa*. Es tracta d'una **novel·la històrica i alhora contemporània amb què l'autora aborda les preocupacions que ja ha demostrat al llarg de la seva carrera literària**. Unes preocupacions que, com veiem en l'obra i ens recorda constantment l'actualitat, tenen arrels fondes en la nostra societat.

La «puta» i la «santa», aquestes etiquetes amb què s'ha estigmatitzat les dones al llarg de la història, són dues de les protagonistes de la novel·la. La «puta», tal com anomena el Carles a la Maria, és una dona d'avui que treballa fent pisos i viu atrapada en una relació sentimental basada en la manipulació i la violència de gènere. La «Santa», en aparença un personatge

Preu: 20,90€ · Format: 15x23 (rústica)
Pàgines: 336 · ISBN: 978-84-10161-11-5

***

Per a qualsevol petició contacteu amb:
Neus Chordà - neus@neuschorda.com
Gemma Bayod - comunicacio@comanegra.com

Gemma Pasqual i Escrivà. ©Editorial Comanegra - Maria Casas Llargués

secundari, és qui va ajudar la Maria del passat, la besàvia de la «puta», a desfer-se del senyor Moliner, un feixista recalcitrant que volia tractar-la com a joguina sexual. Així, **resseguint paral·lelament les històries de les dues Maries, besàvia i besneta, l'autora ens presenta una nissaga de dones fortes, lluitadores i amb coratge** que, entre altres embats, i, malgrat estar separades per gairebé un segle, s'han d'enfrontar a una mateixa situació: la violència masclista.

La primera Maria, anomenada per tots *la Valencianeta* perquè els seus pares eren immigrants d'Almoines (La Safor), neix durant la Setmana Tràgica sota la figuera de la casa que els pares han llogat al

barri industrial de Sants. Als tretze anys comença a treballar a la fàbrica tèxtil de Can Coloma, on ha d'aguantar, a més de les llargues jornades laborals, el cap despòtic i abusador, el senyor Moliner. Allà també hi coneixerà, però, el Lluís, que esdevindrà l'amor de la seva vida. Els agitats esdeveniments de principis de segle XX exerceixen d'ineludible teló de fons i modelen les il·lusions i lluites dels protagonistes, que viuen de ple **l'auge industrial a Catalunya, les vagues, l'Exposició Internacional del 29, la II República, i, per tant, la primera votació de les dones a Espanya, la Guerra Civil, la postguerra i la dictadura franquista, fins al 1942. Enriqueta Martí, el Noi del Sucre, Margarita Xirgu o Pau Casals** són alguns dels noms que ocupen les converses dels protagonistes.

Un segle després, coneixem la Maria, que, després de patir una altra de les brutals pallisses d'en Carles, aconsegueix reunir les forces suficients per escapar-ne i refugiar-se a la casa dels seus cosins, els únics familiars que li queden, a Sants. Ells, la Teresa i en Pep, l'ajudaran a refer la seva vida, a trobar una nova feina i a redescobrir **les possibilitats de l'autoestima, la felicitat i el plaer**. Des del pati de la casa, els observa i protegeix la figuera, la mateixa sota de la qual va néixer la besàvia Maria. Entre les seves arrels hi ha guardats els secrets de la família. Així, la novel·la té la traça d'explicar-nos de forma amena i a també impactant, a partir dels dos fils argumentals que s'entrellacen àgilment i plens de **similituds i reflexos, les lluites de moltes dones d'abans i d'ara, les personals i les col·lectives**.

Gemma Pasqual i Escrivà (Almoines, 1967) ha escrit una gran quantitat d'obres adreçades a infants i joves per les quals ha recollit un bon reguitzell de premis. Del seu primer llibre per a adults, ***Viure perillosament*** (Comanegra, 2019), que va quedar finalista del **Premi Llibreter 2020** i també es va traduir al castellà, se n'han fet cinc edicions. *Torturades* (Comanegra, 2023), que trenca el silenci sobre la violència exercida sobre les dones a la comissaria de Via Laietana, l'ha fet recórrer el territori per explicar, tantes vegades com calgués, allò que no hauria d'haver passat (fa pocs mesos se n'ha estrenat el podcast, a 3CAT). **En aquesta esperada novel·la, *La puta i la santa*, hi trobem la mateixa consciència política de la mà de les potents històries de dones fortes.**

Dones fent cua per votar a Barcelona, en la primera vegada que exercien el dret a vot, el novembre del 1933.

Les orelles em xiulaven tan fort que gairebé no en sentia els crits. Em pegava per la part de la sivella en una mena de rampeu, una bufera de violència.

*—Ets meva, ho saps? Puta ignorant! Ets meva! —em repetia mentre em donava cops i més cops. Jo estava atordida.
(p.11)*

* * *

I la Santa, la filla de només tretze anys, va haver de portar al damunt per sempre el dol d'un dolor indescriptible, el record d'aquella nit fosca, d'aquell dia tan trist, que fins a les pedres feia plorar. (p.102)

* * *

A Sants, com a tots els barris obrers de Barcelona, la victòria franquista va comportar repressió i persecució. Moltes organitzacions obreres i cooperatives van ser clausurades, com la Lleiialtat Santsenca, al carrer Olzinelles, a tocar del carrer Dalmau, que va passar a mans de la Falange. La xarxa cultural i política tan rica de Sants va quedar anorreada, com si hagués estat la culpable de tots els mals del món. (p. 239)

D'Almoines a la Barcelona obrera: els carrers de la novel·la

El barri de Sants de Barcelona és l'escenari principal de la novel·la. La família protagonista té la casa al carrer dels Jocs Florals, a la Bordeta. Per això, totes dues Maries passen pel carrer Olzinelles, el carrer Ibèria, el carrer Tarragona, creuen per davant de la Lleialtat Santsenca i senten les campanes de l'església de Santa Maria de Sants. Els pares de la Maria havien treballat des de petits a la històrica Fàbrica de la Seda (Fàbrica Lombard) d'Almoines, de les més importants de la comarca de Safor, a València. Arriben a Barcelona amb el somni d'entrar al Vapor Nou, com s'anomenava l'Espanya Industrial, una de les fàbriques més grans de Sants, actualment seu del districte de Sants-Montjuïc, però acaben a Can Coloma. Els amos, els Moliner, viuen a la casa gran del carrer Dalmau, inspirada en la històrica Casa Henriette Cros i Isaac, del mestre de

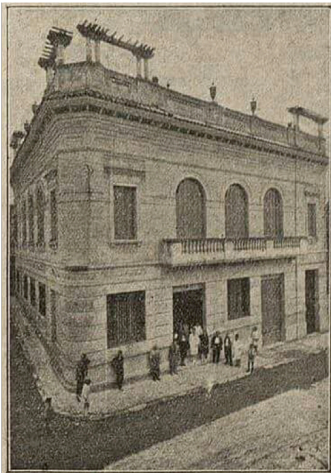

Foto d'arxiu de la Lleialtat Santsenca. Autor i any desconeguts.

cases Enric Figueras i Ribas. D'altra banda, la Maria actual ajudarà durant un temps la seva cosina Teresa a la perruqueria, que és a tocar de l'antic Foment Republicà de Sants, i acabarà treballant al Forn Vell, sempre mirant-se de reüll la competència de l'històric Forn Baltà, al carrer de Sants. Abans, però, vivia amb en Carles al carrer Marsala, al barri del Besòs de Barcelona.

La novel·la també traça un petit mapa de presons. En Lluís, l'home de la primera Maria, començarà passant temporades a la Model de Barcelona, a causa de les vagues i altres incidents al carrer, durant la Guerra Civil serà empresonat a la Càrcel de Lorca, a Múrcia, des d'on serà traslladat a la presó de Sant Miquel dels Reis, a València, un monestir que durant l'època franquista va ser presó i actualment és la seu de la Biblioteca Valenciana i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, i finalment anirà a parar a una altra Model, la de Madrid.

CC Lleialtat Santsenca. Foto d'Adrià Goula, actualitat.

Església Santa Maria de Sants, cremant, durant la Guerra Civil, en què va ser destruïda. Autor desconegut, 1936.

Església Santa Maria de Sants. Autor desconegut, actualitat.

Secció de fabricació de fils a la fàbrica de seda Lombard, a Almoines. Autor i any desconeguts.

Sant Miquel dels Reis durant l'època franquista, en què era presó. Autor i any desconeguts.